

2.

foglalkozás

Tantervi vonatkozás

Az erdők életközössége:
Az erdők kialakulása.
Az erdő szintjei. Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása.

Kulcsszavak

életközösség, élőhely, erdő, az erdő szintjei

Természettudományos megismerési módszerek

leírás, összehasonlítás, rendszerezés

Fejlesztett készségek, attitűdök

Kreatív kifejezőkészség
Szociális készség
Szaktárgyi fogalomkör bővítése
Információszerzés
különböző forrásokból

Mit készítsék elő?

füzet, íróeszközök, színes filctollak, színes ceruzák, ragasztó, olló, gyurmaragasztó, A4-es rajzlapok (tanulónként 3 darab), összefűzés eszköze: pl.: tűzőgép vagy spárga, A3-as lapok (csoportonként) latpop, hangfal, projektor, (fonal)gombolyag, fotózásra alkalmas eszköz, erdei állatok szakkönyvek, okos-eszköz, mellékletek nyomtatva

Hogyan keletkezik az erdő?

(TERMÉSZETTUDOMÁNY, BIOLÓGIA, DIGITÁLIS KULTÚRA, VIZUÁLIS KULTÚRA)

„Már csak kevés idő van hátra, és a Libánon kertté válik, a kert pedig erdőnek látszik.”

Ézs 29,17

Miről szól ez a tanegység?

A tanév első témakörében az erdővel mint életközösséggel ismerkedünk meg. Első lépésként az erdő fogalmával, fajtaival, kialakulásával és élőlényeivel foglalkozunk, majd megvizsgáljuk, hogy milyen szinteket tudunk megkülönböztetni egy erdő-ségben.

Áttekintő vázlat

2.1. Mi az erdő?	40 perc
2.2. Ki lakik itt?	20 perc
2.3. Melyik szinten járunk?	30 perc
Összesen	90 perc

Előkészületek

Mellékletek kinyomtatása.

A különféle eszközök, pl. papírfélék előkészítése.

FELADATOK LEÍRÁSA

40
perc

2.1. Mi az erdő?

Mit akarunk elérni?

Ráhangolódás a témára.

Mit fogunk csinálni?

Közös filmnézés és beszélgetés.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

laptop, projektor, hangfal, színes ceruzák, olló, A4-es rajzlapok (tanulónként 3 darab), gyurmaragasztó, ösz-szefűzés eszköze: pl.: tűzőgép vagy spárga

Mellékletek

2.1.1. Mi az az erdő? (videó)

2.1.2. Többféle erdő létezik? (videó)

Az erdő fogalmának meghatározásával és keletkezésével foglalkozunk.

Vegyük elő az első foglalkozáson készített **(Újra együtt 1.3. feladat)** szöveghőt, és ragasszuk ki a táblára.

Kérjük meg a gyerekeket, hogy a szöveghőt áttekintve próbálják meg egy mondatban megfogalmazni és leírni a füzetükbe: Mi az erdő?

Hallgassunk meg néhány megoldást!

Erdő Ernő bácsi meséi

Az erdő-kérdés körbejárására tekintsünk meg két rövid (1-1 perces) ismeretterjesztő kisfilmet **(2.1.1. és a 2.1.2. mellékletek)**!

Javaslatok a közös beszélgetéshez:

- Gyűjtjük össze, milyen jelzői lehetnek az erdőknek!
- Gyűjtjük össze, milyen élőlények lehetnek az erdőben!
- Mit gondoltok, mitől függ, hogy hol, milyen fajta erdő alakul ki?
- Most, a kisfilmek megtekintése után, gondoljuk végig újra, hogyan tudnánk megfogalmazni, mi az erdő? (Akár le is lehet írni a füzetbe a szöveghős definíciót!)

Az erdő definíciója

Az erdő: olyan életközösség, amelynek uralkodó növényei a fák. Alattuk, közöttük rengeteg más növény, állat, gomba és baktérium él. – Forrás: <https://vac.piarista.hu/uploads/content/4014/fajlok/az-erdo.pdf>

Hogyan alakul ki az erdő?

Az erdők legfontosabb alkotóelemei a fák. De hogyan nőnek a fák, és hogyan keletkezik az erdő?

1. Beszéljük meg a gyerekekkel, milyen tényezők szükségesek egy növény növekedéséhez!

fény, talaj, víz, tápanyag, meleg, levegő, tér

2. Pörgetős könyvecske készítése

- Minden tanulónak adjunk 2-3 rajzlapot.
- A rajzlapokat vágják fel 8 egyenlő részre!
- Hajtsuk félbe a lapocskákat, és a hajtás által kiejlölt jobb oldalra rajzolják le az erdő életét az első magoktól kezdve egészen az erdő kialakulásáig!
- Fűzzük a kártyákat sorrendbe (tűzőgép vagy spárga stb.)!
- Pörgetve a lapokat, gyors egymásutánban mutatják meg nekünk az erdő kialakulását. (Pl. először még nincsenek állatok, utána már vannak a lombkoronában madarak is.)

Feladat ötlete:

A fák világa. Erdei Iskola Alapítvány Tárnics Munkacsoport, 2001, Szentendre. 87. oldal.

Mit akarunk elérni?

Az erdő mint bonyolult élőhely és rendszer megértése.

Mit fogunk csinálni?

Közös filmnézés és játék.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

laptop, projektor, hangfal, (fonal)gombolyag, fotózásra alkalmas eszköz

Melléletek

2.2. Az erdő lakói (videó)

2.2. Ki lakik itt?

20
perc

Ismét egy rövidfilm segítségével hozzuk közelebb a gyerekeket a témához. Célunk, hogy megértsék, az erdők a legösszetettebb élőhelyek Földünkön. A film megtekintése és a beszélgetés után játszani fogunk.

Az erdő lakói

Nézzük meg közösen (akár kétszer is!) a **2.2. melléklet** rövidfilmjét (2 perc)!

Kérjük meg a gyerekeket, hogy koncentráljanak a filmnézés közben az erdő lakóira!

A film megtekintése közben erre különösen figyelj:

- Milyen élőlényeket (vagy annak részeit, pl. levelét, fészket) látsz a videó képein?
- Milyen élőlényeket/élőlénycsoportokat említ a videó?

A film megtekintése után alakítsunk ki egy nagy kört, ha az időjárás engedi, az iskolaudvaron/szabadban!

- A játékot vezető pedagógus megfogja az összegöngyölt gombolyagot/fonalat, és mond egy, a kisfilmben látott/hallott erdei lakót (pl. madár, pók, hangya, százlábú, szeder, pillangó, cinke, macskabagoly stb.). Majd továbbdobja a gombolyagot egy diáknak.
- Ő is mond egy erdei lakót, megfogja a fonalat (nem engedi el a játék végéig), és a gombolyagot továbbdobja.
- A játék így megy tovább, míg mindenki nem mondott egy erdei lakót, és nem tekeredett bele a pókhálóba!

Most, hogy összetekeredtünk, vegyük észre és láttassuk a gyerekekkel, hogy mind ösze vagyunk „kötve”, mind függünk egymástól!

(Ezt akár egy kis helyzetgyakorlattal is érzékelhetjük, pl. mindenki lépjen kettőt balra, vagy hármat jobbra → húzzuk magunkkal a többieket.)

Így függnek egymással össze az erdő lakói is, mind egy összefüggő rendszert alkotva!

Variáció

A játék egy bonyolultabb formája, ha a gyerekek előre elmondják, milyen élőlényt választottak, ezt megjegyzik, és mindig olyan társuknak dobják a fonalat, aki az ő állatuk táplálékhálózatához tartozik.

Élő erdő

Még továbbra is az udvaron/szabadban maradva, készítsünk élőképet az erdőről!

Mindenki próbálja meg az általa választott élőlényt megjeleníteni és az erdőképben elhelyezkedni!

A pedagógus vagy egy másik kollégája készítsen fényképet az élő erdőről.

Mit akarunk elérni?

Az erdő szintjeinek megismerése.

Mit fogunk csinálni?

Csoportmunkában az erdő szintjeinek megismerése.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

füzet, íróeszköz, színes filctollak, színes ceruzák, A3-as lapok csoportonként, ragasztó, olló, erdei állatok képét tartalmazó szakkönyvek, okoseszköz

Melléletek

2.3. Az erdő szintjei

2.3. Melyik szinten járunk?

30
perc

Ebben a részben a diákok az erdő szintjeivel ismerkednek meg.

Hányadik emeleten laksz?

A diákok 3-4 fős csoportokban dolgoznak.

- Elsőként gyűjtsék össze a füzetükbe, hogy milyen erdei lakókra emlékeznek a kisfilmből **(2.2. melléklet)**, illetve a játékból **(2.2. feladat)**! Soroljanak fel legalább tízet!
- A csoportok kapnak egy-egy A3-as üres lapot. Feladatuk, hogy rajzolják rá a saját erdőjüket, és rajzolják bele az összegyűjtött erdőlakókat is!
- A feladat végén ellenőrizzük a csoportok munkáját, a felmerülő kérdéseket beszéljük meg közösen!

Vedd figyelembe!

Ha nem tudják, hogy egy-egy erdőlakó hogy néz ki, utána nézhetnek szakkönyvekben vagy az interneten!

Az erdő szintjei

A gyerekek a már megalkotott csoportokban folytatják tovább a munkát.

Minden csoportnak osszuk ki az erdő szintjeit felsoroló lapot **(2.3. melléklet)**!

A csoportok feladata, hogy vágják ki az erdő szintjeinek megnevezéseit, majd ragasz-
szák fel a megfelelő helyre az elkészült erdőrajzukon!

A feladat végén ellenőrizzük, hogy a csoportok megfelelő helyre ragasztották-e fel az erdő szintjeit!

Értékelés

A feladatot rendben és helyesen megoldó csoportok munkáját a pedagógus saját rendszere szerint értékeli.

Az erdő szintjei

Beszéljük meg közösen a gyerekekkel, hogy melyek az erdő szintjei, és az egyes szinteket honnan tudjuk felismerni, illetve melyek a közös jellemzői!

Ezeket a fontos pontokat a füzetbe vázlat formájában rögzítsük!

Táblai vázlathoz:

Az erdő szintjei (növényi szintek alapján)

- felső lombkoronaszint – fa ágai és levelei, magasabb fák, a legtöbb napfény ide érkezik
- alsó lombkoronaszint – fa ágai és levelei
- cserjeszint – bokrok, fás szárú növények
- gyepszint – lágyszárú növények
- talajszint – az erdő alapja, gyökerek

Variáció

Az erdő szintjeinek megismeréséhez a flipbook készítése is kiváló lehetőség!
Forrás: <https://sucika67.hu/2013/09/19/az-erdo-szintjei-flipbook-es-jatek/>

A foglalkozást közös értékeléssel zárjuk!

Otthoni feladat

Otthon ezúttal a fafajok felismerését gyakorolják a gyerekek.

- Feladatuk az otthonuk közelében megtalálható háromféle fafajta azonosítása határozókönyvek vagy internetes növényhatározó/applikáció segítségével.
- A három azonosított fafajta sorolják fel a füzetükben, és képpel/rajzzal is dokumentálják annak élőhelyét!

Variáció

A feladatot online formában is el lehet végezni, a képeket a csoport által használt online felületre vagy a pedagógus által megosztott online mappába töltsék fel!

Felhasznált és ajánlott források

- More – Fitter (1986): *Fák*. Fürkész Könyvek, Gondolat, Budapest.
- Az erdő szintjei (Zookaland): <https://www.youtube.com/watch?v=wMtF0ag0WEo>
- A *fák világa*. Erdei Iskola Alapítvány Tárnicss Munkacsoport, 2001, Szentendre.
<https://mkne.hu/termek/fak-vilaga/>